

ere. Brassó-
utakozott be
etek című drá-
közönségnek.
szezón és az
vult. Meg kell
ó Jenőt.

nyel
dött meg a
ek kiváltása.
is igen te-
nyüket a jövő
rlők igényit
g már az új
eket a titkári

mnok és föl-
og a jövő há-
szkára. Fél-
ának a Halló
s egész gé-
ide s a nagy-
boszorkányos
radról. A fel-
ni. Szinpom-
Minden táne-
A kosztümök
ak hatni. 12
önség három
fog esni. A
ió Amerika
elemet hely-
aci a pénztár.
si érdeklődés
folytatását.
a nem dobt
pártnevei les-
Szombaton a
ozalinda Ba-
nyasszonyban
elínes nőben

ors
ay Ildikó ven-
sorozat 253)
a (Mérésékelt

olbay Ildikó
z. A. sorozat-

Táray Ferenc
szagény u-
sorozat 257)
ég, 3-adszor,
eno vendég-

burgi meny-
kával, napi-
endégjátéka-
280)

és szombat
Monumenta-
dalon idejé-
zva Rafael
Alicia Terry,

és szombat
Nagy ame-
lock Holmes
szerepben az
s.

sználjon
Kató
sztitó!

niatt, bécsi
ok szalma
lfogad-

(Gólya-

Szerkesztőség
Bivatal

D. Rutasetter Róbert
Budapest

Díszlet 2. H. 8.
ez cím-
ezirátokat nem
adunk vissza.

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925 junius 20 Szombat

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 139 szám

5685. Szivan 28

Párt nélküli pártvezér

Ha egy külföldi utas Bukarestben arra száná rá magát, hogy alaposan megtanulja a román belpolitikai élet csinját-binját, nagyon érdekes megállapításokra jönné rá. Ha például a politikai pártok számát és azok erőviszonyát tudakolná, sorra számolná elő azokat a pártokat, amelyek résztvesznek a parlamenti életben, azután azokat, amelyeknek semmi, vagy nagyon csekély képviselőjük van a törvényhozás két házában, de mégis olykor döntő szavuk van a politikai életben, közöttük elsősorban Stelian Popescut.

Ha azután ez az utas arról érdeklődne, hogy milyen személyek és milyen elvek reprezentálják a Stelian Popescu pártot, nem kis meglepetéssel venné hírül, hogy ez a név csak egyetlen embert jelent, mégis az összes politikai tényezők ugy számolnak vele, mint egy számottevő, jól megszervezett politikai párttal.

Mert — és ez erősen hozzátartozik a belpolitikai élet természetrajzához — Stelian Popescu ereje valóban akkora, mint sok országos apparátussal bíró párté és a kormány, meg az ellenzék is sokat hajlandó áldozni ennek az erőnek a maga részére való megnyeréséért.

Hogy honnan vette Stelian Popescu ezt az erőt? Örökölte egy olasz cukrásztól, Luiggi Castavilliantól, akit jó sorsa Itáliából Bukarestig sodort, ahol meggazdagodott és uri paszsiójának kielégítésére, negyvenhárom évvel ezelőtt, versenystállót alapított és „Universul“ címen lapot gründolt. Különös ember volt ez az olasz cukrász. Eletében — azt mondják — mindössze két szót tudott megtanulni románul, azt, hogy „nu este“ (nincs) és avans (előleg). Ezzel a két román szóval, amit munkatársainak mondogatott gyakorta, mégis úgy meg tudta alapozni a lapját, hogy ma már, amikor az öreg cukrász már régen a másvilágra költözött és a lap egész apparátusa különböző okos manipulációk révén Stelian Popescunak, a volt törvényszéki bírónak ölébe hullott, az „Universul“ háromszázezer példányban jelenik meg naponta.

Aki a regátbeli kis városokat és falvakat végigkóborolta, és tudja jól, hogy szinte fantasztikus mértékben népszerű ez a lap, amelyről mindent lehet mondani, csak azt nem, hogy zsurnalisztikai talentummal készül. Faluhelyeken és kis városokban már minden újságot népiesen „Universul“-nak hívnak. És ha valaki például a „Dimineata“-nak a hü vásárlója, akkor is azt mondja, ha ujrágért megy, hogy „merg ca sa campar un „Universul“.

Ekkora elterjedtség mellett természetes, hogy a közvéleményt erősen tudja befolyásolni az „Universul“ és ez magyarázza meg Stelian Popescunak, a lap korlátlan anyagi és szellemi diktátorának, szokatlan politikai hatalmát. Stelian Popescu hatalmának alkalmazásával nem nagyon skrupulózus az azoknak, akik szövetségre lépnek vele, örökösen tartaniok kell attól, nehogy egy szép napon valamilyen ellentáborból jövő csábító ígéretről elkábitva, hátbatámadja őket. Az ilyen hátbatámadás aztán fenekestől felforgatja az egész politikai konstellációt. Stelian Popescun rövid időn belül, most másodszer dőtte le az ellenzéki akció.

Amikor a nemzeti párt fuzionált a takis-tákkal, nemzeti párti körökben nagy volt az öröm, mert Stelian Popescu vette szájába azt a harsonát, amelyet az apró számlagondokkal gyöttrődő kis két oldalas „Romania“ már alig bírt megfújni. Az öröm csak addig tartott, ameddig a nemzeti párt és a parasztpárt fúziós tárgyalásai annyira elhaladtak, hogy csak a vezérek aláírása hiányzott a paktumról. Stelian Popescu akkor (a hír úgy szólt, hogy a liberális kormány szolgálataiért miniszteri tárcát ajánlott fel cserébe) megütötte a nagydobot,

örült lármával piacra dobta a Stere ügyet és a fúzió megbukott.

A miniszteri tárcá azonban elmaradt és Stelian Popescu megint lelkes katonája lett az ellenzéki együttműködés programjának. A parlamenti ülésszak alatt ez a program a kollaborációig érett meg, a parlamenti szünetet pedig a két párt megint fúziós kísérletekre használta fel. Stelian Popescunak azonban — ugylátszik — megint valamit felajánlottak, mert nagyon tartja magát az a hír, hogy a volt takista laptulajdonos kilép a nemzeti pártból és Avescuhoz csatlakozik, aki a bukaresti ellenzéki sajtó egyöntetű állítása szerint ma már nem más, mint a Bratianu-család Hinterlandja. Stelian Popescu még nem is lépett ki a pártból, lapjában már is megindította a koncentrikus

támadást az egyesült ellenzék ellen. Ez a támadás persze csak azokat lepi meg, akik Stelian Popescunak különös politikai szerepét és súlyát nem ismerik, mert akik a kulisszák mögötti eseményeket is látják, azok jól tudják, hogy ennek a pálfordulásnak nincsenek elvi rugói, hanem csak arról van szó, hogy Constantinescu miniszternek a régi és kipróbált intrikusnak sikerült megkötni a „fúziót“ a liberális párt és Stelian Popescu között.

Ez a fúzió pedig, ugylátszik hatalmasabb, mint akármilyen más politikai szövetség, mert az „Universul“ háromszázezer példányra kenterben veri a népgyűlési szónoklatok akármilyen sokaságát is és alkalmas arra, hogy éket verjen a demokratikus pártok egymás felé tapogatózó kezei közé.

Amundsen visszatért az Északi-sarkról

A 88 5 szélességi fokig ért el. Utjának legtávolabbi pontján egy rozmárvadászhajóval találkozott. A repülőgépet nem szállhatott le, csak átrepülhetett volna a Sarkon

(Oslo, (Krisztiania), junius 19. Az Új Kelet tudósítójától.) Ma délután, miután már legtöbben elvesztették reményüket arra, hogy Amundsen előkerül, szikratávírat érkezett a Spitzbergáknál állomásozó „Heimder“-hajó fedélzetéről, amely tudatja, hogy Amundsen él és jelenleg gyalog utban van Capcolumbia felé. Estére egy másik szikratávírat is érkezett, amelyet szintén a „Heimder“ fedélzetéről adtak fel és amelyben Roald Amundsen személyesen közli eddigi utjának leírását. Ezt a jelentést Amundsen még fenn az Északi-sarkon adta át kíséretének, akiknek egy része onnan visszatért a „Heimder“ hajóra, ahol Amundsen írásos közlését azonnal továbbították Osloba. Ez a második jelentés azt is közli, hogy a „Heimder“-hajó elindult a Spitzbergákról és Norvégia felé tart.

Az első távirat

Az első távirat szövege a következőképpen hangzik:

„Minden a legnagyobb rendben. Részletes jelentést küldünk. Amundsen kísérői“ (Aláírva).

A második részletes távirat, amelyet maga Amundsen fogalmazott és amely rendkívül érdekes leírását adja az egész expedíciós utnak, így szól: „Május 21-ikén hajnali egyórákor Kingsbayba érkezettünk. Délután ötórakor két repülőgépre szálltunk és elindultunk az Északi-sark irányába. Utközben Amsterdam-sziget fölött kipróbáltuk a repülőgépek ellenálló képességét. Miután a próbák megnyugtatóan végződtek, repülésünket tervszerűen folytattuk. Sydgatnál erős ködbe kerültünk, úgy, hogy kénytelenek voltunk egészen magasra emelkedni. Háromezeregyszáz lábnyira mentünk a ködfél és napkompaszok segítségével folytattuk utunkat. Majdnem teljes huszonnégyórán keresztül repültünk a ködréteg fölött, amelyből csak másnap este nyolc órákor jutottunk ki.

Jéghegyek között

A repülés további folyamán azonban kitűnő időjárásunk volt. Este tízórákor helyrajzi méréseket végeztünk és tapasztaltuk, hogy, mialatt a köd fölött repültünk, tulságosan nyugatra jutottunk. Ezt valószínűleg az erős keleti szél okozta. Az eltérés pontos mértékét nem tudtuk megállapítani. Hogy mégjobban nyugatra ne jussunk, kelet felé irányítottuk gépeinket és egész éjszaka ebben az irányban repültünk. Déli égy órákor megállapítottuk, hogy benzinünk felét elfogyasztottuk. Ezért úgy határoztuk, hogy le fogunk szállani és tisztázzuk a további repülés kilátásait. Amikor azonban már lefelé akartunk ereszkedni, az alattunk elterülő jégrétegen hirtelen széles hézagot pillantottunk meg, amely olyan nagyságban tátongott alattunk, amilyen eddigi sarki utainknál még nem talákoztunk. Hogy a jégmezőt jobban megfigyeljük és hogy ítéletet alkothassunk a veszedelemről, amelyet ez a hatalmas hézag jelentett, lejjebb ereszkedtünk és órákon keresztül alig néhány méternyire a jégmező és a hasadék fölött manővereztünk. Ezalatt az idő alatt

egyetlen olyan helyet sem találtunk, amely a leszállásra alkalmas lett volna. Itt láttuk csak, hogy azok az aggodalmak, amelyek a leszállás miatt már odahaza éltek bennünk, nem voltak teljesen alaptalanok. Végre a 21. számú repülőgépnél egy szélesebb jégtömbön, amely, ugylátszott, sehol nincs megtörve, leszállt. Néhány perc múlva azonban már hatalmas jégtömegek, amelyek mint valami monstruosus hegyek usztak elő, zárták körül a repülőgépet. Mialatt kiszabadításán fáradoztunk, földrajzi mérést eszközöltünk, amely azt mutatta, hogy 87-44 fok északi szélességben és 10-20 fok nyugati hosszúságban vagyunk. Az utolsó nyolcóra alatt tehát pontosan ezer kilométer utat tettünk meg, ami százötven kilométer óránkénti sebességnek felel meg.

Az északi sarkon nincs szárazföld

Azt is megállapítottuk, hogy az ellenszél, amely gépeinket nyugatra sodorta, kettőszáz kilométernyi veszteséget okozott nekünk. Fenékméréseket is végeztünk, amelyek 3750 méternyi mélységet eredményeztek. A következő napokon, amelyeken továbbhaladtunk észak felé, az áramlati viszonyokat tanulmányoztuk, amelyek a kontinentális meteorológiai helyzettől egészen eltűnnek. Eddigi repülésünk alatt mintegy százezer négyzetkilométernyi területet tudtunk betekinteni és a legészakibb fok, amig eljutottunk, a 88 fok 30 perc szélesség volt. Mind-
eddig semmiféle szárazföldet nem láttunk és tekintettel a tenger nagy mélységére, valószínűtlen, hogy tovább északra bukjunk földre.
Roald Amundsen (aláírva).

A két távirat, amelyeket, minthogy a késő délutáni órákban érkeztek meg és így a lapok már nem közölhetek, röpcédulákon, plakátokon és rádió-n tudatták az ország lakosságával. Amundsen szerencsés utjának és visszaindulásának híre mindenütt nagy lelkesedést keltett. A „Heimden“ hazatérő legénységétől várnak most új részleteket.

Az Északi-sark mégis szárazföld

Ujabb távirati jelentések szerint Amundsennek ezuttal mellőznie kellett a Sarkig való repülés kockázatát. Amundsen, egyik legújabb (harmadik) jelentésében közli, hogy nincsen kizárva, hogy a Sarki-tenger európai oldalán, tovább észak felé, a 88. szélességi fokon tul szárazföld van. Azt azonban nem hiszi, hogy repülőgéppel ott leszállhatna. A légviszonyok olyanok, hogy a tengermérés és a meteorológia-megfigyelés ott szinte teljesen lehetetlen. Ilyenformán a Sarkon legfeljebb átrepülhetett volna anélkül, hogy módjában lett volna bármilyen mérést eszközölni. Minthogy pedig az egyéb megfigyelések nem lennének jelentőségteljesek, mellőzte a mérész vállalkozás kockázatát és kelet felé fordult, hogy ismeretlen szárazföldeket fedezzen fel. Ezen a területen azután leereszkedett és az egyik öbölben egy norvég rozmárvadász-hajóval is találkozott.

Éjszaka érkezik a jelentés, hogy Amundsen visszatért Kingsbayba, ahol zászlólobogtatással és a norvég himnus eléneklésével fogadták.

Egy újságíró naplója az épülő országból

Hősköltemény helyett: számok

A kvuca-élet számvetése. Mennyit keres és mennyit költ a chaluc.
A kvuca belső élete

(Az Emekben, május hó. Az Uj Kelet ki-küldött munkatársától.) Ennek a harcnak hadvezetősége is van. A főhadiszállás az az iroda, honnan a kvuca ügyeit intézik. És aki igazi bepillantást akar nyerni a kvuca életébe, aki nem elégszik meg azzal a hangulattal, amely olyan könnyen fog mindenkint, ki akárcsak pár órát is tölt itt el, látogasson el ebbe az irodába, nézzen be a könyvekbe, hasonlítsa össze a grafikonokat. Természetesen, ez kissé száraz foglalkozásnak tetszik s mesét se lehet mondani róla. De ezekben a számokban vajdudik Palesztina, ezekben a gazdasági könyvekben írják az új zsidó történelmet.

Ain-Charod és Tel-Josef ez előtt közösséget alkottak. Mind a két kolónia a „gdud haavoda“-hoz, a munka hadseregéhez tartozott. Tel-Josefet a Gdud megalapítójának, Uj Palesztina nemzeti hőségnek, Josef Trumpeldornnak neve után nevezték el. A gdud célja az, hogy a „Selbstversorgung“, az önállóság elvét minden részletében keresztülvigye és ennek körén belül a városi és mezőgazdasági munkásságot teljes közösségben egyesítse. Amíg a kvucák teljesen önálló szervezetet jelentenek, addig a gdud valóban hadsereget, munkáshadsereget alkot, melynek szakaszai és századai vannak és egységes reglama alatt állanak. Ain-Charod nem akart ehhez az egységhez tartozni és különvált, önállósította magát. Lassanként azonban maga is átveszi a gdud gondolatát. Sok olyan tagja van ugyanis, akiket a kolónia eltartani nem tud, illetve akiknek munkájára egyelőre szükség nincsen. Ezekből most „plugákat“ alkot és ezek másutt, de önállóan dolgoznak. Itt próbálják ki a jelentkezőket, itt esnek át az első kiképzésen, úgy, hogy az ain-charodi nagy kvuca ezekből a kisebb, kívül dolgozó csoportokból egészíti ki magát.

Ugyancsak teljesen önálló Beth Alpha is. Sőt itt két különálló kvuca dolgozik. A galíciai ifjakból álló Hasomer Hacair még 1922-ben szállta meg ezt a mocsaras területet. A másik kvucát, a „Kvuca Hefcibah“-t csehszlovák zsidó fiúk alkották. Ebben a két kvucában kilencven százaléknál is több az intellektuális elem.

E kvucák között nincs eltérés magában a közösségi gondolatban. A kvuca minden tagja egy közösséghez tartozik, amelynek körén belül dolgozik. Viszont ez a közösség ad keretet egyéni életének is. Számunkra talán legmegszembemelő példája annak az ugynevezett „ruhaközösség“. Észert senkinek sincs saját ruhája, saját fehérneműje. Közös raktárból kap mindenki ruhát és ide adja vissza. A mosás közös, nagy mosókonyhában történik.

De hadd látogassunk el most a kvuca irodájába. Egy sápadt, hosszú szakállú idősebb ember magyarázza meg a könyvelést. A kiindulási pont az, hogy minden munkás napi 22:50 piasztért keres meg munkájával. Ezt a pénzt természetesen nem ő kapja, hanem ezzel gazdálkodik a kvuca, ez az a napi egység, melynek alapján az egész kvuca gazdasági ügyvitele folyik. (Egy piasztér tíz lejuél valamivel több.)

Az itt következő adatok Tel Josefre vonatkoznak, tehát egy olyan kolóniára, amely a Gdud Haavodához tartozik. A kolónia itt nemcsak a maga kiadásait fedezi, de hozzájárul a gdud központjának fentartásához. Ugyancsak a központból szerzi be minden olyan szükségletét, melyet saját maga előállítani nem tud s ez irányítja a nevelést is.

Egy kvucát napi része így oszlik meg:
Ellátásra 7 piasztér
Mosás 0.76

Ruha és cipő javítás	0.69 piasztér
Kulturális kiadások	0.12 „
Kisebbszemélyi kiadások	0.50 „
Lakás	0.60 „
Utazási alap	1.10 „
Betegségek	1.00 „
Tagdíjak a munkásszerv. nek	0.25 „
Rendkívüli orvosi segélyek	2.10 „
Adminisztrációs kiadás	0.21 „
Sómérnek (a kolónia öre)	0.09 „
A munka elosztás költségei	0.18 „
Munk. nélk. napokra (utazás a.)	0.18 „
Eszközök javítására	0.23 „

Ezek azok a kiadások, melyek a kvuca házipénztárát terhelik. Ezek összesen napi 15 piasztért és 14 millimet (egy piasztér 10 millim) tesznek ki. Természetesen ezen az összegben belől bizonyos változások is előfordulnak. Így például a napi kosztra hét piasztér van felvéve, ténylegesen azonban alig eszik meg egy kvucát napi hat piasztért. Erre a spórolásra rá vannak kényszerítve, mert például a betegségek sokkal nagyobb összeget emésztenek fel, mint ahogyan azt felvették.

A kiadások másik része már a „gdud haavoda“ tehát munkáshadsereg központi pénztárába folyik be. Ain-Charodba ezek az összegek a kvuca pénztárába tartoznak.

A közös szervezetbe minden munkás után a kvuca naponként a következő összegeket fizeti be:

Uj ruhaneműk beszerzésére	0.83 piasztér
Krónikus betegek kez. (fürdő)	0.10 „
Családi segélyekre	0.11 „
Gyermeknevelésre	1.40 „
Tartalékalapra	0.25 „
A központ kiadásaira	0.26 „
Munkanélküliség alapjára	0.18 „
Sportra	0.09 „
Az esős időszak munkanélk.	0.45 „

A közös szervezetbe minden munkás után a kvuca naponként három piasztért és 69 millimet fizet tehát be. Még egy nagy tehertétele van a kvucának s megállapíthatóan erre hozza a legnagyobb áldozatot: az ünnepnapok szigorú betartására. Ez természetesen teljes munkaszünetet jelent, s így az arra a napra eső kiadásokat fedezni kell. Erre minden nap 3 piasztér és 7 millimet áldoz a kvuca minden egyes tagja. Ez az összeg tehát napi 37 lejt tesz ki. Lám a rideg számok a vallásosság kérdésébe több betekintést engednek, mint sok vitás megállapítás.

De különben is beszédes számok ezek. Kezdjük mindjárt a napi élelmezéssel. A hét, de ténylegesen hat piasztéres napi élelmezési budgetből a legnagyobb összeget a kenyér foglalja le. Egy kiló kenyér ára Palesztinában átlagosan három piasztér. Minden tag naponta egy kiló kenyeret kap. Tejet csak a betegek és a gyermekek kapnak. Hus legfeljebb kétszer van hetenként: péntek este és szombaton délelben. De leggyakrabban csak péntek este. A koszt szinte kizárólag zsirtalan főzelékekből, tejlevesekből és főképen teából áll. Ez a fő táplálék. S ilyen élelmezés mellett a legnehezebb testi munkát végzik el.

Igen nagy tehertételt jelentenek a betegségek is. Külön kiadást jelent maga az orvos, illetve a betegsegélyző pénztár, a Kupat Holim, amely csak a harmadik nap után látja el a betegeket. De számításba kell venni, hogy a betegre nemcsak kiadás van, de az a veszteség is, hogy nem keres s így más keresetéből kell ellátni. A kvucában átlagosan a tagok 12 százaléka beteg. A Nuriskomplexben azonban, ahol még mária van, a betegek száma naponként eléri a 16 százalékot is.

Nagy tétellel szerepel a gyermeknevelés is. Ennek kérdése külön fejezet alá tartozik, de nem érdektelen, hogy minden két és fél gyermek gondozására egy teljes munkaerőt vesznek igénybe.

Aránylag sokat adnak ki a sportra is. A családi segélyeket a kvucabeliek otthon hagyott családtagjai kapják, úgy, hogy nem egy munkaképtelenné vált öreg asszony vagy férfi, ki itt él a galutban, kap segélyt a kvucától.

Ez a kis adat is alaposan megcáfolja azt a vádat, hogy a kvuca közössége megbontja a családi közösséget.

A kvuca munkástagjai különben két csoportra oszlanak. A produktív munkások csoportjába tartoznak olyanok, akik östermelő munkát végeznek. A többiek, az improduktív munkások azok, akik munkája magának a kvucának fentartására szolgál. Ilyenek például a konyhában, a javító műhelyekben, mosodákban foglalatokodók. De ehhez tartoznak a dajkák, a tanítók, az orvos stb. Az eddigi megállapítások szerint, ha a kvuca tagjainak 55 százaléka produktív munkát végez, akkor a kvuca már teljesen megtalálja a maga számítását, anélkül természetesen, hogy újabb beszerzésekre, fejlesztésre gondolhatna. Első pillanatra is feltűnő például, hogy a napi kereset beosztásánál teljesen hiányzik a mezőgazdasági gépek beszerzésére szolgáló tétel. Egyelőre tényleg a helyzet az, hogy a kvuca ezeket a kiadásokat nem fedezheti.

Ime rideg számvetéseken át igyekeztünk bemutatni a kvuca életét, azt a nagy és komoly küzdelmet, melyet jövőjéért folytat. Egy másik fejezete a kvuca létének az, hogy miképpen történik annak adminisztrálása. Nem érdektelen kérdés, hogy ki intézkedik a munka beosztása felett. Itt a megoldás nagyon egyszerű. Minden termelési ágának külön munkacsoportja van. Egy csoport például a dohánytermeléssel foglalkozik és azt igyekszik minél belterjesebbé tenni, a második csoport az állatállományt és a tejgazdaságot intézi, a harmadik csoport az általános falcha (gabona termelés) munkáját végzi és így tovább. Minden egyes ilyen termelő csoport vezetőt választ magának. Mindenkit lehetőleg és a szükséghez képest abba a csoportba osztanak be, amelybe dolgozni akar. A csoportok munkáját a csoportvezetők gyűlése hetenként állapítja meg. Viszont minden csoport naponként osztja be, hogy — a csoporton belül — ki milyen munkát végezzen el.

Ezen kívül természetesen vannak olyan gyűlések, amikor a közösség maga határoz általános jellegű kérdésekben.

Szárazan ez a kvuca adminisztratív életének képe. S ma a helyzet az, hogy éppen ez a száraz, adminisztrációs rendszer helyességén áll, vagy bukik a kvuca. Könnyű és talán kedvesebb feladat lenne a kvuca életéről eleven fotografiát bemutatni. De esti hórészason és éneken kívül más is van a kvucában. Itt keservesen, nagyon keservesen dolgoznak az emberek s bizony nem érnek rá még önmagukkal sem harcba szállani.

Beth Alphába egy kora reggel látogattunk el. Azon az éjjelen nagy vihar volt, mely lehordta a barakkok tetjét.

— Hát ez, hol szerepel a napi kereset felosztásában? — kérdezte egyikünk.

A chaluc a gyomrára mutatott: itt. Mert ezt a kárt csak a konyhánál, a gyomornál lehet visszaszórni. Az egész kvuca életben ez az egyedüli olyan tétel, melyet csökkeníteni is lehet.

Ime, így dirigálják az irodából a kvuca életét. S így színes utleírás helyett: hadd beszéljenek csak azok a számok, melyek megett az eleven élet vivja a harcát.

Szekely Béla

* Brassóban hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéző az Uj Kelet brassói képviselője, az Elekas Hirlapiroda Str. Portii 32.

A világ legk

Nagy leleplezése

(Berlin, június 19)

A német főváros egyik legújabb könyve, a „Deutsche Geschichte“ most egy könyv jellegű kézikönyv formájában megjelent. A könyv címlapján ez a sor tölti be: készítője.

A könyv tele van a francia sajtó ellenében a világ legkorruptabb gyökere, szerint nincs ugyan rázat. A francia lapfízetők, hanem tudni, hogy az olvasókat nem ez pedig csak a nek, hogy az egy fantasztikusabb halálnevelés kitalálások — mondja mintegy ország sajtójának is csak ideig-óráig tart időkben, amikor tömegesen egyáltalában nincs rendszer és ez a hálkozó sajtó csinálja.

Más országokban költségét jórésben a sajtószektorban azonban nincs kellőképpen kihasználva a legolvasottabb oldalnyi hirdetésben élni kell és származó jövedelméből többja a titkos korrupciónak, továbbá a gáló lapjait, azonfelül azokat a vállalkozókat is.

Párisban naponta jelenik meg, vagyis minden ötödik nap egyike sem képviselő, hanem inkább csöve, aki vagy fizet hangját és véleményét, ujságot jelentésdíri önmagát. Felelősen, hogy dícséret több köröket. Ha a sajtó annyira van a felelős, nem igen tanácsos a felelőségre vonatkozóan ismerteti a sajtó gazdasági vonatkozásait, szerűen vannak feladatokat. Hos és mérlegek arról, hallgatási díjat fogad, zsarolási összegeket politikusok, írők találkoznak, akik a sajtó sábjairól mennyidőrmint, itt pedig közzé kell adni.

Azokban a szerzők és könyvekben kiemelt, ebben a Szodomában maradt. Alig így csak ezek a nevezettek: Rochefort, Jaurés, előtt Clemenceau.

A „Figaro“ körül millió franknyi tételek. Szerkesztői jövedelmük a „hallgatási díj“: 12.000 frankkal, 20.000 frankkal, hat nagy vastag frankkal és így tovább.

De azért a „Figaro“ Minden megfizetett az ellenségéről, Maeterlinck egy alkalommal haterer frankból a cikk írója, ezer frankot kapott. A közgazdasági

Kristály kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár Cluj
fest és tisztít mérsékelt árak ellenében ruhaneműeket, selyem, szövet kelméket és fonalat. Telefon
Postacsomagforgalom! 500

A világ legkorruptabb sajtója

Nagy leleplezések a párisi napilapokról
(Berlin, június 19. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A német főváros egyik legelőkelőbb folyóiratának, a „Deutsche Rundschau“-nak kiadásában most egy könyv jelent meg, amelynek leleplezései korszakos eseményé teszik ezt az írást. A könyv címlapján a szerző nevének helyét ez a sor tölti be: Irta egy francia lap főszerkesztője.

A könyv tele van a legsúlyosabb vádakkal a francia sajtó ellen, amely a szerző szerint talán a világ legkorruptabb sajtója. Hogy mi e korruptió gyökere, arra nézve az anoním író szerint nincs ugyan mélység, de van rá magyarázat. A francia lapok nem támaszkodnak előfizetőkre, hanem túlnyomórészt kolportársból élnek, úgy, hogy szinte rá vannak szorítva arra, hogy olvasóikat napról-napra újra meghódítsák. Ezt pedig csak olyképen tartják lehetségesnek, hogy az egyik újság a másikat minél fantasztikusabb hazugsággal és minél lehetetlenebb kitalálásokkal tullicitálja. Hiszen ez — mondja mintegy mélységül a szerző — más ország sajtójánál is előfordul, itt azonban ez csak ideig-óráig tart és átmeneti állapot olyan időkben, amikor tömegeket érdeklő események egyáltalában nincsenek. Párisban azonban ez rendszer és ez a hasznos fantáziából táplálkozó sajtó csinálja a párisi közvéleményt.

Más országokban a sajtótermékek előállításai költséget jórészt a hirdetés-k fedezik, Franciaországban azonban a sajtóüzemnek ez a része nincs kellőképpen kifejlődve. A párisi újságok közül a legolvasottabbaknak is legfeljebb ha egy oldalnyi hirdetésük van. A lapoknak azonban élniök kell és pedig lehetőleg fix alapokból származó jövedelmekből. Ezért a lapok legfőbbja a titkos kormány-alapok pénzeit veszi igénybe, továbbá a tőzsdének erre a célra szolgáló lapjait, azonfelül ahol csak lehet, megszarolja azokat a vállalatokat, amelyeknek titkolni valók vannak.

Párisban naponta körülbelül hetven újság jelenik meg, vagyis hatszor annyi, mint Londonban, ötször annyi, mint Newyorkban és négyszer annyi, mint Berlinben. A lapok egyike sem képvisel általában egy politikai pártot, hanem inkább egyes politikuskok szócsöve, aki vagy fizet, vagy megfizeteti a lap hangját és véleményét. Aki miniszter akar lenni, újságot jelentet meg és módfelelt feldicséri önmagát. Feldicséri magát, ezt úgy kell érteni, hogy dicséreteivel ostromolja a legfelsőbb köröket. Ha azután felérkezett, akkor már annyi vaj van a fején, hogy régebbi kollegáit nem igen tanácsos neki különböző újságbüncöért felelősségre vonnia.

A könyvnek ez a bevezető része általánosságban ismerteti a párisi sajtó szellemét és gazdasági vonatkozásait. A többi oldalakon számszerűen vannak felsorakoztatva az egyes lapvállalatok adatai. Hosszu számszlopok, statisztikák és mérlegek arról, hogy ez és az alap mennyi hallgatási díjat fogadott el, hogy és milyen nagy zsarolási összegeket tudott elérni. Ismert francia zsarolási összegeket tudott elérni. Ismert francia politikuskok, írók és költők neveivel lehet találkozni, akik a szószékről és az újságok hasábjairól mennydörögtek mások erkölcselenségei miatt, itt pedig közönséges zsarolókként vannak leléczva.

Az azonban a szerző nem akar általánosítani és könyvében kiemeli azokat a keveseket, akik ebben a Szodomában tiszták és önzetlenek tudtak maradni. Alig néhányról lehet csak szó, így csak ezek a nevek kerülnek ki tolla alól: Rochefort, Jaurés, Gustav Hervé és mindenkélelt Clemencau.

A „Figaró“ kimutatásai között egy 2 és fél millió franknyi tétel szerepel ezen a címen: Szerkesztői jövedelmek. Ebben a tételben benne vannak a „hallgatási díjak“, így a „Credit Foncier“-ért: 12.000 frankkal, a monakói játéklklub 20.000 frankkal, báró Erlanger 6000 frankkal, hat nagy vasuti társaság 5000-tól 18.000 frankkal és így tovább.

De azért a „Figaró“ pénzt is fogad el. Minden megfizetett sor ára száz frank. Aki ezt az összeget befizeti, az nyugodtan megírhatja az ellenségéről, hogy ezüst kanalat lopott. Maeterlinck egy alkalommal a könyve érdekében hátezer frankot fizetett egy cikkért és ebből a cikk írója, Octave Mirbeau, a híres író ezer frankot kapott.

A közgazdasági rovatot a párisi lapok rend-

szert bérbeadják a legtöbbet ígérő banknak. Ez a bank a saját érdekében azt írhatja és költetheti a lapban, amit éppen akar. A „Credit Foncier“-nek ez a tétele a bank költségvetésében kétmillió frankkal szerepel.

A monacói játéklklub, amely közel egy millióval fizeti le a párisi sajtót, azt követeli ezért a pénzért, hogy egyetlen játékvésztés miatt megtörtént öngyilkosságot ne közöljenek a lapok és azt sem, hogy Montecarlóban esik az eső.

Más példa: A Panama-társulat annak idején 150 millió frank veszteséget pénzeket osztott szét a képviselők és a sajtó között. Az 1914-es nagy francia hadikölcsönök kibocsátása alkalmával a „Figaró“ és „Matin“ néhányszor közlésért 15—15 ezer frankot kaptak. Mondani sem kell, hogy a hirdetési részben megjelent közléseket a tarifa szerint külön megfizették.

Bratianu végleg visszavonul a politikától?

Az egyesült ellenzék készül a hatalom átvételére. Az Universul hátbatámadta az ellenzéki akciót

(Bucuresti-Bukarest, június 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az ellenzéki pártvezérek királyi kihallgatásával kapcsolatban a „Lupta“ azt a szenzációs hírt közli, hogy Bratianu Jonel visszavonul a politikától. Állítólag azért határozta volna el magát erre, mert az ellenzéki pártok vezetői királyi kihallgatása után most már bizonyosnak látszik, hogy az egyesült ellenzéki párt következik uralmon, amit viszont Bratianu sértőnek vesz magára nézve. Emiatt levonja a konzekvenciákat és távozik. A jövő kormány programjában a nemzeti párt gazdasági és pénzügyi politikája fog érvényesülni.

Az ellenzéki pártokban a királyi kihallgatások után bizakodó a hangulat. Az egyesült pártok vezetői állandó tanácskozást folytatnak a nyári harci program összeállítására érdekében. Általános az a felfogás, hogy a király még senkinek sem tett ígéretet a kormányutódlás ügyében.

Általános érdeklődés előzi meg Mihalache mai kihallgatását. A király elutazása előtt még Luput és Argetoianut, esetleg Madgearut fogja kihallgatáson fogadni.

Argetoianu egyébként a beszarábiai prefektusok körében, akik a beszarábiai közigazgatás reorganizálása ügyében jártak Bukarestben, kijelentette, hogy az egyesült ellenzéki pártok

A közgazdasági rovat bérbeadása annyira magától értetődő, hogy szocialista lapok sem riadnak vissza tőle. Amikor még Aristide Briand szocialista volt, a „Humanite“ egy hasábját bérbe adta 40.000 frankért valamelyik börze-potentátnak.

A „Figaró“ egyik zsarolási manővere a következő volt:

Nap-nap után megjelent a lap hírei között a következő néhány sor: „A dieppei expresszvonatok utasai állandóan panaszkodnak egy fősúlyos béna koldus tolokodásai miatt. Ez az ember órákhosszat csoszog a vonat mellett és a legkellemetlenebbül zaklatja az utasokat“.

Amikor azonban a vasúttársaság megbizottja megjelent a „Figaró“ kiadóhivatalában és néhány ezer frankot leszurtt, a hír megjelenését beszüntették.

komoly előkészületeket tesznek a kormányzás átvételére.

Az egyesült ellenzék csupán az kedvetleníti el, hogy az „Universul“ minden egyes száma éles támadást intéz az egyesült ellenzéki pártok ellen.

A „Romania“ című lap az „Universul“ támadásaira azzal vág vissza, hogy a nemzeti pártban nincsenek volt takisták, jorgisták és argetoianisták, hanem csak nemzeti pártiak. Ha vannak is elégedetlenek, akik oportunitásból kilépnek a pártból, még nem jelenti azt, hogy a párt gyengül, sőt velük csak a kevésbé hasznos elemek távoznak a pártból, akikkel nem sokat veszítenek.

A bukaresti angol és lengyel követség rúgja az „Universul“ antiszemita hazugságaira

Kell-e katonai szolgálatot teljesíteniük Lengyelországban és Angliában a zsidóknak

(Bucuresti-Bukarest június 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti sajtóban hónapok óta idejétmúlt, avult problémáról folyik a vita. Ezt a vitát Fildermann doktornak egy könyve robbantotta ki, amelyben a szerző statisztikailag bizonyítja, hogy a romániai zsidóság éppen olyan mértékben vette ki a háborus kötelezettségekből a részét, mint az ország bármelyik más nemzetisége. Mi már régen tulvagyunk ezeken a problémákon, leszoktunk arról, hogy a polgári és katonai köteleesség mezején szerzett sebeinket a fórumon mutogassuk és leszoktunk arról a mentalitásról is, hogy a nemtelen rágalmak elleni védekezésül glóriákat fonjunk saját homlokunk köré. Régen tudott dolog, hogy a kötelezettségek teljesítésében nem vagyunk sem jobbak, de rosszabbak sem, mint mint az ország többi polgárai és azzal, aki ennek az ellenkezőjét állítja, igazán fölöslegesnek tartjuk a vitát.

Fildermann doktor azonban, nyilván a reágitációs viszonyok ismeretében, szükségesnek tartotta a zsidó hősök listájának összeállítását. Ezt a statisztikai igazságokkal alátámasztott írást az antiszemita sajtó természetesen nem tudta megemészteni s a legkülönbözőbb állításokkal igyekezett a rőpirat számadatait gyengíteni.

A vitában az „Universul“ járt elől, amely, amikor a tárgyi érvekből kifogyott, azt az állítást kockáztatta meg, hogy a zsidók minden országban katonaszökevények és ellenséggel cimborálók voltak, aminek bizonyítéka, hogy Lengyelországban és Angliában a zsidókat, mint ártalmas elemeket, felmentették a katonai szolgálat alól.

Minden hazugság-szenzáció legfeljebb negyvennyolc órát él és ez lett a sorsa az „Universul“ vakmerő hazugságának is. Fildermann doktor az „Universul“ cikkére való hivatkozással levelet írt a bukaresti lengyel és amerikai követségeknek, amelyben információkat kér a cikk

állításaira vonatkozólag. A „Dimineata“ mai számában Fildermann leközli a két követség válaszát, amelyeknek szövegét itt adjuk:

A lengyel követség válasza így hangzik:

Uram!

Válaszul ez év május hó 20-án hozzánk intézett levelére, közlöm önnek, hogy a lengyel törvényhozás semmiféle különbséget sem állapít meg a lengyel állampolgárok között, a közös hazájukkal szembeni jogokat és kötelezettségeket illetőleg.

Az ön levelében idézett paragrafus tehát egy alapvető tévedésen alapszik, mert a zsidók épúgy kötelesek katonai szolgálatot teljesíteni, mint a lengyel lakosság többi csoportjai.

Fogadja nagyrabecsülésem kifejezését.

Wielowieszky,
lengyel követ.

Az angol követség ezeket válaszolta:

Igen tisztelt Uram!

Az angol követ excellenciája felhatalmazott arra, hogy igazoljam folyó hó 10-én hozzánk intézett levelének vételét, amelynek tárgya a romániai zsidóság elleni agitáció.

Sir Herbert Deering követ ur kér engem, közlöm önnek, hogy az angol újoncok törvényben valóban van egy paragrafus, amelynek értelmében azok, akik lelkiileg nem érzik magukat elég erősnek, hogy életüket feláldozzák a hazáért, felmenthetők a katonai szolgálat alól. De ez a szóbanforgó paragrafus egyáltalában nem a zsidók ellen irányul, hanem kivétel nélkül vonatkozik minden brit alattvalóra. Egyébként közölnöm kell azt is, hogy a zsidó angol alattvalók nem vették igénybe nagyobb mértékben ezt a paragrafust, mint a más vallásúak. A háború alatt a zsidók igen nagy arányszámban jelentkeztek önként katonai szolgálatra és nagyon sok zsidó részesült hadi kitüntetésben. Fogadja doktor ur nagyrabecsülésem kifejezését.

N. Charles

A „Dimineata“ a cikk végén alaposan ki-

rmeknevelés is, t alá tartozik, ten két és fél éves munkaerőt

portra is. A csapotthon hagyott nem egy munkavagy férfi, ki kvucától.

megcáfolja azt a megfontja a

ben két csoport munkások csoportmélő munkaproduktív munkának a kvucának lálul a konyháodákban foglal a dajkákat, a megállapítások százaléka provuca már telitását, anélkül zésekre, fejlesztára is feltűnő osztásánál telgépák beszerényleg a helyiadásokat nem

t igyekeztünk nagy és komoly t. Egy másik y miképpen törtem érdektelen munka beosztása yszerű. Minden portja van. Egy ssel foglalkozik sebbé tenni, a yt és a tejszort az általános át végzi és így ermélő csoport enkit lehetőleg csoportba osztat. A csoportok ilése hetenként csoport naponorton belül —

nak olyan gyűhatároz által-

ztratív életének er éppen ez a er helyességén Könyvű és takvuca életéről esti hórázáson kvucában. Itt dolgoznak az még önmaguk-

gel látogattunk, mely lehordta

pi kereset felak.

ott: itt. yhánál, a gyozzás kvucabel, melyet esők

ól a kvuca éle: hadd beszélgyek megett az

Szekely Béla

előfizetéseket felUj Kelet brassói Str. Portii 32.

Cluj
Telefon
500

oktatja az „Universul“-t, amely nem riad vissza a legkézzelfoghatóbb tények elferdítésétől sem, ha ebből a ferdítésből hasznot húzhat. Mi azonban azt hisszük, hogy ez az oktatás éppen olyan fölösleges, mint az egész vita, mert az „Universul“ csak akkor nyugodna meg, ha mi zsidók valamennyien hősi halottak lennénk.

Miért haragszik a német fajvédő a zsidókra

(Berlin, június 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mulatságos eset történt a birodalmi gyűlés tegnapi ülésén. Lenner demokrata képviselő, a német törvényhozás legfiatalabb tagja, szövegtársa keveredett Kube német fajvédő képviselővel. Az ifjú honatya Kube képviselőt beszéde közben egy tévedésére figyelmeztette igazán ártatlan közbeszólással, mire a fajvédő képviselő így mordult rá:

— Lenner ur, maga még fiatal, gyermekpolitikusnak hallgatni illik!

Mikor Kube befejezte beszédét, személyes kérdésben szót kért a legfiatalabb képviselő és így szólt:

— Elismerem, hogy fiatal képviselő létemre szerénynek kell lennem. Én vagyok a birodalmi gyűlés legifjabbik tagja, de még mielőtt betöltöttem volna 17-ik évemet, önként jelentkeztem a harctérre és négy és fél éven át a lövészárkokban voltam, a háború politikailag értett tétt. Ezt nem mondhatja magáról Kube képviselő ur, mert ő 1917-ben vonult be, de akkor sem a frontra. Azaz, hogy néhány napot a fronton is töltött, azután jóakarók vetették közbe magukat érdekében, visszatért és attól fogva hazafias előadásokat tartott a mögöttes országrészekben.

A fajvédő képviselő szemléletét kincs zavarba jött és így válaszolt szintén személyes kérdésben:

— Azért bosszantott Lenner képviselő ur közbeszólása, mert az egész zsidó sajtó az ő pártját fogja és ellenem támad. Ha valaki, én ismerem a zsidó sajtót és a zsidó faj tolatkodó természetét. Ami pedig az én harctéri szolgálatomat illeti, azért jöttem vissza a fronttól, mert egy magasrangú katonasorvos harctéri szolgálatra alkalmatlannak ítélte.

Ezzel Kube képviselő leült, szavainak nyomában pedig nagy nevetés támadt, mert köztudomású a birodalmi gyűlésen, hogy a fajvédő képviselő kinek a jóindulatából jutott haza. Lenner mindjárt meg is mordta. Az elnök megadta neki a szót, hogy válaszolhasson.

— Most legalább tisztában lehetünk azzal, hogy mi a forrása Kube képviselő ur antiszemitizmusának, — mondotta a birodalmi gyűlés legfiatalabbik képviselője. — Az a magasrangú katonasorvos egy zsidó törzsorvos volt, akinek Kube képviselő könyörgött, hogy engedje haza a fronttól és a zsidó törzsorvosnak megessett rajta a szíve. Erről írásos bizonyíték is van.

Ezt már nem várta be a fajvédő képviselő, hanem kisompolygott az ülésteremből és nagy hahota kísérte.

Ha művészi kiváló fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat

Marosvásárhelyre és tekintse SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermeit, asztalok furniárszükségleteiket legelőcsőbben itt szerezhetik be

PODOL

l á b i z z a d á s legbiztosabb szere.

Kapható: gyógyszerárakban, drogeriákban. Ára 30 lej. Készíti: Csanda gyógyszerár, Oradea-M. Mosse-írdetés

A marokkói francia vezérkari főnök árulása

Leleplezték a marokkói hadvezetés bálványait. Óriási izgalom egész Franciaországban

(Páris, június 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A marokkói kérdésbe tegnap bombaként csapott Doriot kommunista képviselő bejelentése arról, hogy birtokában van egy levél, amely a katonai helyzetet leplezetlenül feltárja. A levelet rögtön elő is húzta a zsebéből és felolvasta. Amikor az aláíráshoz ért, a felháborodás moraja zúgott végig a kamara üléstermén. A levelet Vatin-Pérignan tábornok, Lyanten marokkói főparancsnok vezérkari főnöke írta Pierre Lyanten-hoz, a főparancsnok unokaöccséhez Párisba.

Levele a kommunisták kezébe került, akik

Painlevé felveti a bizalmi kérdést

Páris, június 19. Painlevé elhatározta, hogy a marokkói botrányok miatt felveti a bizalmi kérdést. A kormány sorsa ezután teljesen bizonytalan. Ha a baloldali kartell szétesik, Painlevé megpróbál a jobboldali pártokra támaszkodni és koalíciós kabinetet alakít.

Huszonöt hadihajó áll őrt Kína partjain

Fontos felszólalások az angol Alsóházban

(London, június 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az alsóház mai ülésén Trevelyn munkáspárti képviselő szóváltotta a kínai eseményeket és figyelmeztette a kormányt, hogy a helyzetet addig tisztázza, amíg nem késő. Az idegen alattvalók, főleg angolok és a japánok már is életveszedelemben vannak. A zavargások oka a kétszínű munkafeltételekben keresendő. Trevelyn oktalanságnak tartja, hogy a nemzetközi rendőrség Shanghaiban a tömegbe lött.

Ezután Chamberlain ismertette a kínai helyzetet, amelyet szerfelett bonyolultnak tart. Kijelentette, hogy egész Kínában nincs egy központi hat-

A népszövetségi intervenció hatása

(Bucuresti-Bukarest, június 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A telepések ügyében a földmivélsügyi minisztérium körrendeletet bocsátott ki, mely szerint a tőlük elvett területekért a bért természetben és pedig 100 kg.-ot holdankint kell lefizetni. Egyébként a Consiul Agricolo utasítást kaptak, hogy a telepéseket meg kell hagyni jelenlegi birtokaikban, míg máskép intézkedés nem történik. Nagyon közelfekvő a feltevés, hogy a földmivélsügyi minisztérium intézkedése szoros összefüggésben van azzal a panaszal, amelyet a Népszövetség tanácsa elé a telepések ügyében terjesztettek.

Megint holtponton

a kolozsvári villamosmű kérdése

A Ganz—Electrica nem tér el a várossal kötött szerződés feltételeitől

(Cluj-Kolozsvár, június 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári villamosmű problémájának megoldása megint holtpontra jutott. A kérdéssel nem kell bővebben foglalkoznunk, mert annak minden egyes fázisáról tájékozottak az áramfogyasztó közönséget. Mint ismeretes, ebben a kérdésben két ellentétes csoport áll szemben egymással az egyik a villamosmű bérbeadását, a másik a kommercializálást tartja egyetlen kielégítő megoldásnak. Van egy harmadik csoport is, amely szívesen látná a villamosműveket a város kezelésében, de ez ebben mindenki állást foglal, aki ismeri a város bürokratikus rendszerét és gazdálkodását. Az áramfogyasztó közönség, amely saját idegein tapasztalta a villamosmű tehetetlen végődését, nagy érdeklődéssel figyeli azokat a tárgyalásokat, amelyek ennek a kérdésnek a megoldása körül foregnak.

Az utóbbi napokban hírek jelentek meg arról, hogy az a bizottság, amely a kérdés tanulmányozásával van megbízva, lekötötte magát a kommercializálás mellett. Ezt a tervet, melyet Dragos mérnök készített, a bizottság legutóbbi ülésén dr. Methes Péter terjesztette elő. Az elterjedt hírekkel szemben, feltétlen megbízható helyről nyert értesülésünk szerint, azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a bizottság nemhogy lekötötte volna magát a kommercializálási terv mellett, hanem azt egyenesen elvetette, mint olyant, amely nem alkalmas a kérdés kielégítő megoldására és amely nem nyújt elég garanciát arra, hogy az áramszolgáltatás zavartalan menetét biztosítani fogja.

A bizottság, amelyben a nagyiparosok két kép-

azt Doriot képviselő utján nyilvánosságra hozták. Vatin-Pérignan adatai annyira kompromittálóak a marokkói francia hadvezetésre, hogy minden percben súlyos botrány kitörésétől tartanak. Vatin-Pérignan árulását az ártatlanul meghurcolt Dreyfus örnagy esetéhez hasonlítják. A közvélemény a legnagyobb felháborodással tárgyalja Doriot leleplezését.

Páris, június 19. Vatin-Pérignan tábornok ma este táviratilag bejelentette lemondását. Lyanten főparancsnok lemondását is minden pillanatban várják. Helyébe Heygand tábornokot, Sziria kormányzóját nevezik ki.

talom, amely akaratát az ország távolabbi részeiben vagy akár a fővárosban érvényesíthetné. A kormány tudatában van a súlyos felelősségnek és az érdekek hatalmakkal együttesen akar fellépni az idegen állampolgárok védelmére. Chamberlain szerint a rossz munkaviszonyok nem szolgálhatnak mérséklőként, hogy a kínaiak idegeiket ölnék meg.

Lloyd George és Macdonald kérték a kormányt, hogy taktikusan járjon el és ne használjon fegyvert.

London, június 19. Kína partjain huszonöt angol hadihajó áll őrt. Ezek elegendők arra, hogy a kölföldieket megvédjék.

viselője is helyet foglalt, nem fogadta el a Ganz-Electrica-féle bérbeadási megoldást sem, mert a várossal kötött szerződés lényeges módosítását tartják szükségesnek. Ez a módosítás elejtené a hatvanhatszázalékos áramdíj emelést, a vízművek és a hőerőtelep költségeit pedig lényegesen redukálná. Ilyenformán tehát a villamosmű kérdése újból kiindulási pontjához érkezett vissza és a hosszas tanulmányozások és esztázások meddőnek bizonyultak.

E kérdés felől informálódunk a Ganz-Electrica álláspontja iránt, ahol Kompanek igazgató kijelentette, hogy a Ganz-Electrica és a város között kötött szerződéstől, éppen az áramszolgáltatás zavartalan biztosítása érdekében, nem térhetnek el és a bizottság, illetőleg a nagyiparosok által kívánt módosításba nem mehetnek bele. Ők ragaszkodnak a várossal kötött szerződéshez, amely fölött véglegesen a belügyminiszter fog dönteni.

Bizonyos ezután, hogy a villamosmű kibővítése az idén már nem fog megtörténni és így a tél folyamán úgy az üzemek, mint a magánok újból ki lesznek téve azoknak a mizériáknak, amelyekből az elmúlt tél folyamán bőven kivették részüket. A legérdekesebb a dologban az, hogy a kérdés tanulmányozására kiküldött bizottság még mindig afelől vitatkozik, vajjon szükséges-e a hatvanhatszázalékos emelés, vagy sem, a város pedig hagyta a vitát tovább folyni — és az emelést már életbe is léptette. Hogy ebből az emelésből befolyó összeget mire fordítják, az természetesen még egyelőre a jövő titka.

Az Uj Kelet az egyetlen napilapja Szerkesztő: Giazhal Felelős szerkesztő: D. Előfizetési árak: Egy 240 lej, félre Az Uj Kelet cikkeinek megjelölésével

A m

S 568 Sz Uj 192

Morris Rose

Szomorun megállok Itt az egyik ut mag Magosbol egy hang — Uram, parancsol

Nem tudom, hogy Ahol végre én is b Ahol szeretetben eg Nem tudom, hogy

Szivem hangosan v Gyötrő kóborlások Fáradt vándorlábam S nehéz uttal bizta

Ámde szól a harg: Vajjon cél felé, va Atyám, te kegyelm Bolygó magam Iste

Tengervízen átal, te Utat sivatagban egy Elpusztulni nem ha Megvéded a vándor

És Istenem hittel, a Öreg vándorbotom S legyen utam bárc En Uram Istenem,

— Meghalt La yorkból jelentik: La tegnap hetvenkétéves lette az utolsó élő lidge legkomolyabb amíg a Gomperz be vezetek az utolsó per nagy amerikai profes már mindössze ötmill lette szenátorra még hogy megtartsa a re követett ösvényen, de be történeti küldetésé tisztább, legnemesebb sinai szenátorral, és sa a La Follette által k nebbekké válnak mos főleg La Follette pu gesztív ereje adott en harcot és tartsa a p erőteljesen kiépített, alátámasztott leg

— A legitim niczkyt. Budapesti tartás Köre, amely néhány nappal ezelőt tartotta első közgyűlé ták, hogy a politikát ból és csupán arra fo ság gondolatát a jogf a tagok között. Gróf beszédet tartotta, h viszonyok között elité a tekintélyek sárbarán legitimizmus gondolat legitimizmák megtagad

— Ausztria sz dekezni a beözön len. Bécsből jelent egy tervezeten dolg

Figyeljen a ne tévessze össze

Nagyon olcsó száraz vegyi ruhatisztítás CZINK, Cluj

Sir a gyermek éjjel-nappal, mert nem hintik HÖFER-porral

HIREK

Uj Kelet az egyetemesek erdelyi es banskai zaido ság napilapja
 Szerkesztő: Giazkalay Janos dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 35 lei, negyedévre 140 lei, félévre 400 lei, egész évre 850 lei.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánvételét csak a forrás megjelölésével engedélyeztük.

A mai naptár

Szombat

5685. Szivan 28.
 Szidra: Sölach
 Ujhold kihirdetés
 1925. június 20.

Morris Rosenfeld: Az Ur népe

Szomorun megállok, kétségekkel telve,
 Itt az egyik ut meg, — arra visz a másik.
 Magosbol egy hang szól: „csak tovább, rogyásig!”
 — Uram, parancsoltad, de hát hová, merre?

Nem tudom, hogy melyik ut vezet odáig
 Ahol végre én is boldog napot érek,
 Ahol szeretetben egyek a testvérek,
 Nem tudom, hogy melyik ut vezet odáig.

Szivem hangosan ver, fuló félelemben
 Gyöttrő kóborlások — és pihenő nem vár,
 Páradt vándorlábam alig emelem már
 S nehéz uttal biztat mind a két ut engem.

Amde szól a harg: „Menj!” És én megyek ujton.
 Vajjon cél felé, vagy nem visz célhoz ez se?
 Atyám, te kegyelmed lépteim vezesse,
 Bolygó magam Isten, a kezembe nyujtom.

Tengervízben átal, te vezettél hajdan
 Utat sivatagban egyengéttel nekem
 Elpusztulni nem hagyysz, most se az utszélben
 Megvéded a vándort a halálos bajban.

Es Istenem hittel, arcom feléd vetve
 Úreg vándorbotom veszem bíró büszkén
 S legyen utam bárha kőveken és tuskén:
 Én Uram Istenem, te vettél kezembe!

Ford.: g. j.

— **Meghalt La Follette szenátor.** New-yorkból jelentik: La Follette, wisconsini szenátor tegnap hetvenkétéves korában meghalt. La Follette az utolsó elnökválasztások alkalmával Coolidge legkomolyabb elnökjelöltje volt mindaddig, amíg a Gomperz befolyása alá tartozott szakszervezetek az utolsó percben cserben nem hagyták a nagy amerikai professor-politikust. A választásokon már mindössze ötmillió szavazat esett rá. La Follette szenátorra még nagy szükség lett volna azért, hogy megtartsa a republikánus-pártot a tavaly óta követett ösvényen, de La Follette nem fejezhette be történeti küldetését. Az amerikai politika leg tisztább, legnemesebb alakját vesztíti el a wisconsini szenátorral, és sajnos, attól kell tartani, hogy a La Follette által képviselt törekvések is erőteljesebbek válnak most, mert a harmadik pártnak, főleg La Follette puritán egyénisége nagy szuggesztív ereje adott energiát arra, hogy fölvegye a harcot és tartsa a pozíciót a két régi nagy párt erőteljesen kiépitett, nagy finansziális eszközökkel alátámasztott szervezeteivel szemben.

— **A legitimisták megtagadják Beniczkyt.** Budapestről jelentik: A „Nemzeti Összetartás Köre”, amelyet tudvalevőleg a legitimisták néhány nappal ezelőtt alakítottak meg, tegnap este tartotta első közgyűlését. A legitimisták elhatározták, hogy a politikát egyelőre kizárják programukból és csupán arra fognak törekedni, hogy a királyság gondolatát a jogfolytonosság alapján fentartsák a tagok között. Gróf Zichy János, aki a megnyitóbeszédet tartotta, hangsúlyozta, hogy az adott viszonyok között elítélnek minden kísérletet, amely a tekintélyek sárbarántásával akarja előbbre vinni a legitimizmus gondolatát. Ez annyit jelent, hogy a legitimisták megtagadják Beniczkyvel a közösséget.

— **Ausztria szükség törvénnyel akar védekezni a beözönlő külföldi munkások ellen.** Bécsből jelentik: A kancellári hivatalban egy tervezeten dolgoznak, melynek az a célja,

hogy a belföldi munkapiacot a külföldi munkások beözönlésétől megvédje. Arról van szó, hogy szükség törvényt hoznának, amely csak a gazdasági válság tartamára terjed ki és melynek az a célja, hogy a külföldi munkások alkalmaztatását korlátozza. A javaslat legfontosabb rendelkezése az, hogy senkinek sem szabad előzetes hatósági engedély nélkül munkásokat vagy hártartási alkalmazottakat felvenni, ha azok nem igazolják, hogy vagy osztrák állampolgárok, vagy pedig legalább is 1919 óta Ausztria területén tartózkodnak. A kancellári hivatalnak lesz csak joga engedélyt adni az ilyen egyének alkalmazására és ezt az engedélyt évenként fogják meghosszabbítani. A kancellári hivatalnak joga lesz ahhoz, hogy a rendeletek megszegők ellen eljárjon és ezer schillingig terjedő pénzbüntetéssel, vagy háromhavi szabadságvesztés-büntetéssel sújtsa őket. A kormányának jogában lesz olyan országokkal szemben, amelyek az osztrák munkások ellen kedvezőtlen intézkedéseket léptetnek életbe, ezeket az ideiglenes rendelkezéseket szigorítani.

* **Henri Barbusse irt előszót Ben Ami „Európától—Ázsiáig” című új könyvéhez.** Amatórpéldányok sok képpel és a szerző aláírásával, 125 lejért már kaphatók az Uj Kelet könyvosztályánál.

— **Kisiklott az Orient-Express étkezője.** Bukarestből jelentik: Az Orient-Express étkezőkocsija tegnap este Bukarestbe utaztában Posada állomásnál (Sinaia és Comarnic között) kisiklott. A vonatvezető illuminált állapotban volt és nem vette észre, hogy a kocsik kisiklott és így a kocsik 20 méternyit a sínek mellett haladt, megrongálva a pályatesztet. A vonatvezetőt kicsérélték és két órással később a vonat folytatta útját. Emberéletben nem esett kár.

— **A Lómáan Akkó Aradra tette át székhelyét.** A Czur-Salom Korlátolt Felelősségű Szövetkezeti Társaság, Haifa erdélyrezi irodája ezton értesíti t. ügyfeleit, hogy irodáját, Cluj Str. Radu 9. alól június 16-án Arad, Boulv. Regina Maria 18. sz. (Dr. Singer Jenő ügyvédi irodája) helyezte át. Kérjük t. ügyfeleinket, hogy mindennemű megkeresésekkel aradi irodánk címére forduljanak. Cim: Czur-Salom, Arad Boulv. Regina Maria 18. (Dr. Singer Jenő ügyvédi irodája). Együttal értesítjük t. ügyfeleinket, hogy mindennemű befizetéseket és átutalásokat továbbra is a Marmorosch, Blank & Comp. bankház cluji fiókjánál vezetett „Lómáan Akkó” című folyószámlánkra eszközöljék.

— **Gyilkosságért életfogytiglani fegyház.** A hunyadvármegyei Kudzsir községben tavaly novemberben Napratej Constantin földműves két szökött katonával Barzan Nicolae és Cricovean Nicolaeval összebeszélve, megállapodott velük abban, hogy apósát, Bulucan Simiont megölik. Napratej a felesége örökségéhez renelt ilyen módon hamarabb hozzájutni. A két szökött katona a november 15-éről 16-ra virradó éjjel végrehajtotta a megbeszélte gyilkosságot és a meggyilkolt Bulucan minden pénzét és értékét is elrabolták. A dévai törvényszék ugy Napratejt, mint a két szökött katonát életfogytiglani fegyházra ítélte. Az elítéltek felebbezték és az ügyet Muncacu tanácselnök elnökletével péntek délelőtt tárgyalta a kolozsvári ítélőbíráló. A vád és védebeszédnek elhangzása után a tábla hosszas tanácskozás után helybenhagyta a dévai törvényszék ítéletét. Az elítéltek semmisségi panaszt jelentettek be az ítélet ellen.

— **Az üzletnek nyári zárórája.** Bukarestből jelentik: A munkügyi minisztérium az üzletek nyári záróráját a következőképp rendezte: Az üzletek kötelesek délben két óra szünetet tartani és pedig 1 és 3 óra között. Az esti záróra: hét. A borbélyüzletek 8 óráig tarthatnak nyitva, ünnepnap előtt való nap 9 óráig.

— **Szervezetbe tömörűnek a kisantant újságírói.** Bukarestből jelentik: Tegnap este értekezlet volt a kisantantlakok újságíróinak egy szervezetbe való tömörítése érdekében. Bizottságot küldtek ki a kérdés előkészítésére. Egyébként még augusztus hónapban összehívják a kisantantlakok újságíróinak konferenciáját Sinaiba.

— **A nagysomkúti Aviva új vezetősége.** A nagysomkúti Aviva nemrégiben közgyűlést tartott, amelyen új vezetőséget választottak. Az új vezetőség tagjai lettek: Elnök: Herakovits Irén, alelnök: Mózes Rózei, pénztárnok: London Piri, ellenőr: Róth Irén, jegyző: Vámfalvi Anna, K. K. L. biztos: Farkas Ilona, K. H. biztos: Gellért Ilona, Sélkelbiztos: Áron Helén. Fentiekon kívül védnököket és választmányi tagokat választottak.

— **Eljegyzés.** Heffer Kató Oravi a és Schechter Dezső Déva, folyó hó 12-én tartották eljegyzésüket Oravitán.

— **Leveszik a napirendről a Somogyi-Bacsó ügyet.** Budapestről jelentik: A szociáldemokrata párt intézőbizottsága elhatározta, hogy a Somogyi-Bacsó ügyet leveszi a nemzetgyűlés napirendjéről. Elhatározásuknak az az oka, hogy Bothlen kijelentései után nem akarják további parlamenti vitákkal befolyásolni a nyomozást.

— **Perfektuálás előtt a román-olasz pénzügyi egyezmény.** Bukarestből jelentik: Caroni, a milai ipar- és kereskedelmi kamara elnöke ma Bukarestbe érkezett, hogy az olasz hitelezőkkel a háboru előtti adósságok ügyében létrejöjjön egyezményt perfektuálja. Kijelentette, hogy a Milánóban kötött egyezmény nagyrészen kielégítő az olasz hitelezőket.

— **Befejeződött az idegen szakmunkások ellenőrzése.** Az idegen honosu szakmunkások ellenőrzésére alakult bizottság négynapos tárgyalás után tegnap fejezte be a szakmunkások ellenőrzését. A bizottság, amelyben Bianu vezérigazgató és Rau szigurancafőnök felváltva elnökölték, több mint ötszáz tartózkodási engedély iránti kérvényt tárgyalt le. Értesülésünk szerint a benyújtott kérvények kilencvenháromezre kedvező elintéztést nyert és a bizottság az illetőknek megadta az egyévre szóló tartózkodási engedélyt. Mintegy 40—50-re tehető azoknak a száma, akik itt tartózkodásuk szükségességét nem tudták kellően igazolni és így azok részére csak háromtól hat hónapig terjedő tartózkodási engedélyt adtak ki. Ezek az idegen munkások a bizottság határozata ellen felebbezzéssel élhetnek a bukaresti Emigrációs Bizottsághoz, amely véglegesen fog dönteni ügyükben.

— **Egy „leépített” igazgató, gyáros és kereskedő naplója.** Ezen cím alatt van össze-foglalva és állandó rovatként feldolgozva az egész erdélyi és banskai közgazdasági élet minden fázisa és riportzerű eseménye a „Pénzvilág” közgazdasági folyóiratnak minden hó elsején megjelenő számában. Az érdekesítő és változatos tartalmu, de mindig izléses stílusban megirt folytatásos cikksorozat, mint egy élő színjáték jelenik meg az olvasó előtt. Szerkesztőség és kiadóhivatal: „Pénzvilág” Oradea-Mare Strada Jókai 17. Telefon 9. Mutatványszám díjtalanul.

— **Megkezdődik Nagyváradon a Hidegkuthy-gyilkosság tárgyalása.** Nagyváradon tudósítónk jelenti: Az itt-ni törvényszék Szöllősytanácsa e hó 24-én kezdi meg Ciupár Traján hentesmester perének tárgyalását, aki néhány hónappal ezelőtt késsel szíven szurta Hidegkuthy ismert nagyváradai sportbajnokot. Ciupárt erős felindulásban ölkövetett szándékos emberöléssel vádolják.

— **Kálnoki Henrik özvegye megmérgezte magát.** Budapestről jelentik: Kálnoki Henrik, a félévvel ezelőtt öngyilkossá lett kiváló magyar közgazdász özvegye, tegnap este hatvanhétéves korában morfiummal megmérgezte magát. Tettét kétségbeesett nyomorában követte el. Állapota életveszélyes.

* **Az Uj Kelet temesvári előfizetőihez.** Kiadóhivatalunk az Uj Kelet temesvári kézbesítésével Bacchus Jánost bízta meg. (Lakik II. kerület Burkus-utca 19, napközben található a Lloyd kávéház előtti újságárus kioszkban). Felkérjük temesvári előfizetőinket, hogy a kézbesítésre vonatkozó mindennemű reklamációval hozzá forduljanak.

* **Dr. Radnay és Fényes Janka nyári tánciskolája július 2-án nyílik meg a Ref. Kollégium tornatermében.** Tíz és kedd, csütörtöki és szombati estéken történik. Ügyelni a napokra, mert a hét többi napján a teremben más tén. Jelentkezni már lehet lakásukon, Tordai-ut 27 sz. alatt.

* **Felkérjük azokat az osztálytársainkat,** akik a Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia felső kereskedelmi iskolájában 1915. évben érettségiztek, hogy a folyó évi július hó 5-én megtartandó tízéves találkozóon megjelenni s címüket velünk előzetesen közölni sziveskedjenek. **Fisch László és Jakobi Ernő, Hotel Grand.**

* **Biztosítsuk életünket és vagyónunkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nél.** Képviselőt az ország minden helységében.

Zsák Mindenemű célokra
 legelőnyösebben beszerezhető

Ponyva **Albala Izsó**
 Timisoara

Piata Traian No 2.

Figyeljen a címre, F. Markovits, ékszerész Mindenki meggyőződhetik, hogy ajándéktárgyait, arany, ezüst és briliánsárukban — legolcsóbban nálam szerezheti be.
Wesselényi M.-u. No 20.

KÖZGAZDASÁG

A háboru előtti svájci tartozások fizetése

(Bucuresti-Bukarest, június 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az idegen valutatartozásokat rendező hivatal ma felhívást bocsátott ki, amelyben a következőket hozza az érdekeltek tudomására:

A svájci hitelezőkkel folyó év januárban kötött pénzügyi egyezmény, amely az 1918 november 11-ike előtti időből származó román magánadósokra vonatkozik, a Monitorul Oficial 111. száma, május 23-án ratifikálta. Azok a román adósok, akik a konvencióban foglalt svájci tartozásaikat még nem jelentették be, július 23-ig kötelesek bejelenteni. Ugyancsak bejelentendők a hivatalnál azok az esetleges változások, amelyek a bejelentés óta a tartozások helyzetében keletkeztek, illetőleg hitelezőkkel magánegyezményt kötöttek és ezáltal

visszavonja a hivatalhoz intézett kérést.

Felhívja továbbá az adósok figyelmét arra, hogy a konvenció 3. szakasza olyan intézkedést tartalmaz, amely szerint azoknál a magántartozásoknál, ahol a svájci hitelező követelése kérdésessé vált, kérhető a régi szerződés, vagy megállapodás revíziója. Az ilyen kéréseket június 23-ig kell feladni ajánlott levélben a hitelező címére. A közvetlen intervenció sikertelensége esetén a konvenció 25. szakasza értelmében választott bíróság fog dönteni. Az erre vonatkozó kérések betérjesztéséhez harminc napos terminus lesz megállapítva.

Azok az adósok, akik a felhívásnak nem tesznek eleget, úgy a halasztási, mint egyéb kedvezményekről elesnek és a konvenció előnyeit nem élvezhetik.

Hogyan akarják megkönnyíteni a külföldi mintavásárok látogatását

A budapesti nemzetközi konferencia határozatai

(Cluj-Kolozsvár, június 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megírtuk annak idején, hogy a budapesti árumintavásárral kapcsolatosan a magyar kereskedelmi és iparkamara nemzetközi konferenciát rendezett az európai államok részéről küldött delegátusok részvételével, amelyen megtárgyalták azokat a lehetőségeket, amelyekkel meg lehetne könnyíteni az egyes országokban rendezendő mintavásárok látogatását külföldi kiállítók és látogatók részére. A konferencia jegyzőkönyvi határozatai ma érkeztek a kolozsvári kereskedelmi és iparkamarához, melynek részéről, tudvalegőleg, dr. Kiss Béla kamarai titkár vett részt a konferencián.

Az értekezlet állást foglalt az utlevél és vizumkénszer ellen. Rámutatott arra, hogy az utlevél és vizumkénszerből beszédett illetékek tulajdonképpen nagyobb kárt jelentenek az egyes államoknak, mert a kereskedelmi és egyéb gazdasági kapcsolatokat nem lehet intenzívebbé tenni. Csehszlovákia nemrégiben ugyan felhívást intézett az összes európai államokhoz, hogy Csehszlovákia és a többi országok között kölcsönösen szüntessék meg a vizumkénszert, ezt a kezdeményezést azonban a többi államok még nem tették magukévá.

A nemzetközi értekezlet résztvevői meggyeztek abban, hogy a középeurópai államok érdekében feltétlenül meg kell szüntetni a vizumkénszert és az utlevél kötelezettséget legalább azokban az esetekben, amikor az egyes államok polgárai vásárlatokat céljából utaznak valamelyik külföldi államba.

A vasuti és hajózási forgalomban a legmesszebbmenő utazási és szállítási kedvezményeket kell életbeléptetni, hogy ezzel megkönnyítsék az egyes országok ipari termelésének értékesítését. Ugyancsak egyszerűsíteni kell az áruminták vámkezelését is. Tekintettel arra, hogy a legtöbb államban még mindig érvényben van a forgalmi és fényüzési adó, az adók kiszabása és behajtása a vásáron beszerzett áruk után le kell egyszerűsíteni, a kivitelre kerülő árukat pedig az adók elől mentesíteni kell. Az egyes kamarák interveniálni fognak kormányuknál a konferencián hozott javaslatok érvényesítése érdekében.

Megszüntették a magánvasutak kolozsvári vezérigazgatóságát. Bukarestből jelentik: A kolozsvárt székelő magánvasutak vezérigazgatóságát megszüntették. A tisztviselőket a bukaresti vezérigazgatóság technikai osztályához osztották be. Ez az osztály fogja intézni a magánvasutakra vonatkozó ügyek likvidálását is.

Nem tudnak megegyezni a halkoncesszió ügyében. Bukarestből jelentik: A halkoncessziók kiadása körül egyre nagyobb harcok fejlődnek ki. Két liberális társaság reflektál a koncessziókra. A Frigul és Leonte Moldoveneanu, Radu és Grecescu vezetése alatt álló liberális csoport. A harc egyelőre tart. Alexandru Constantinescu földművelésügyi miniszter még nem döntött, a kérdésben és megkísérelte a két társaságot kiegyeztetni.

Nacionalizálják a Magyar Földgáz részvénytársaságot. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztériumban tegnap délután értekezlet volt, amelyen Tancred Constantinescu, Mrazek, Otolescu és Eftimiu Antonescu vettek részt. Az értekezleten kizárólag a földgáz részvénytársaságok ügyével foglalkoztak és elhatározták, hogy a Magyar Földgáz R. T. vagyonát feloldják a zár alól és nacionalizálni fogják, úgy tőkében, mint tisztviselői karban.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank a Banca Crisovelonival tárgyal erdélyi fiókjainak koncentrállása ügyében. Budapestről jelentik: Közöltük, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank romániai bankérdekeltsége ügyében tárgyalásokat folytatott különböző román pénzintézetekkel. Mint értesítünk, a kereskedelmi bank most eredményesen igérkező tárgyalásokat folytat a bukaresti Banca Crisovelonival a nagyváradi, aradi, brassói és nagyszabeni fiókok koncentrállása ügyében.

A romániai vetések állása. Bukarestből jelentik: A földművelésügyi minisztériumba érkezett jelentés szerint Cadrilator vidékén, Muntenia-ban, Olteniában és Erdélyben a terméskilátások rendkívül kedvezőek. Dobrudza hegyes- és Moldva alsó részében kielégítőek. Besarabia nagyrészében, valamint felső- és Középmoldvában a szárazság teljesen elpusztította a vetéseket. Balci- és Sorocamegyében a szárazság oly nagy, hogy a legelőhelyek is mind elpusztultak. Egyedül Hotin és Ismail megyében van még némi kilátás gabonatermesre.

Hiteltudósító iroda. Belföldi és külföldi pénzügyi, kereskedelmi és ipari vállalatokról, egyéni és társas cégekről, azok személyi és vagyoni megbízhatóságáról, fizető és hitelképességéről pontos, precíz, gyors és díszkrét hiteltudósításokat adunk. Kérjen próba, kontroll és öninformációt. „Pénzvilág” országos hiteltudósító, egyeztető és inkasszó iroda, Oradea-Mare Str. Jókai 17. Telefon 9.

TÖZSDE

Június 19-én

A lej: Zürichben 240.00, Párisban 9.75, Budapestben 328.

Kolozsvár. A mai napon tartózkodó volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők:

Bécs 30.40—30.45, Prága 6.42—6.45, Budapest 325—326, Páris 10.30—10.35, Zürich 42.30—42.40, Newyork 215.00—217.00, London 1058—1060, Milánó 8.15—8.20.

Zürich Nyitás—Zárlat: Berlin 122.62—122.62, Amsterdam 206.52—206.52, Newyork 515.00—515.00, London 2503.00—2503.00, Páris 2430.30—2425.00, Milánó 1890.00—1805.00, Prága 1525.00—1525.00, Budapest 72.55—72.50, Belgrád 905.00—905.00, Bukarest 240.00—240.00, Varsó 99.88—99.00, Bécs 72.62—72.62.

Bukarest. Devizák: Páris 10.28, Berlin 10.58, London 10.58, Newyork 217.75, Milánó 8.12, Zürich 42.30, Bécs 30.70, Prága 6.45, Budapest 30.50.

Bukarest. Valuták: Napoleon 815, német márka 51.50, leva 1.48, török lira 115, font sterling 1062, francia frank 10.45, svájci frank 40.50, olasz lira 8.45, drachma 3.70, dinár 3.70, dollár 217.75, lengyel forint 41.00, osztrák shilling 30.90, magyar korona 32.40, cseh korona 6.48 belga frank 10.50, holland forint 87.00

SPORT

A VAC a hetedik helyen végzett a budapesti bajnokságban. A magyar bajnokság befejezést nyert. A budapesti zsidó csapat a 7-ik helyet foglalja el, mely a következő: Budapesti futballbajnoksága a legutóbb tartott mérkőzésekkel befejezést nyert. A bajnoki állásokat az alábbiakban közöljük: 1. MTK 22, 2. FTC 22, 3. Vasas 22, 4. III. ker. TVE 22, 5. UTE 22, 6. NSC 22, 7. VAC 22, 8. KAC 22, 9. BEAC 22, 10. Törökvis 22, 11. Zugló 22, 12. BTC 22.

A bécsi Hakoah Aradon. Az aradi Hakoah sportegyesület július hóra tervezte nagyszabású zászlóavatási ünnepét. Az egyesület vezetősége azonban nagyszabású sporteseményt kívánja emlékeztetéssé tenni a napot úgy, hogy az avatási ünnepet előreláthatólag csak szeptemberben tartja meg. A tervek szerint ugyanis a zászlóavatási ünnepre Aradra érkezik a bécsi bajnokcsapat: a bécsi Hakoah és itt tart mérkőzést. Arad sportkörei nagy érdeklődéssel tekintenek a szenzációs sportesemény elé.

Az UTE—KAC—Vasas Erdélyben. A három kitűnő budapesti csapat ismét ellátogat Erdélybe. Terv szerint a csapatok Temesváron, Nagyváradon és Kolozsváron mérkőznek, előzőleg azonban ellátogatnak Bukarestbe is. Határozott időpont még nincsen, valószínű azonban, hogy július hó folyamán lesznek a kitűnő budapesti csapatok vendégünk.

AMTE—Haggibbor mérkőzés lesz vasárnap a sétatéri sporttelepen. A Haggibbor, mely a Blue Star ellen olyan kiválóan szerepelt, nagy ambíció-

val készül, hogy san megállja helyét.

A bécsi Hakoah vasárnapon a Hakoah elleni mérkőzésen ottani F. C. Royer vezette.

A bécsi Coria válogatott mérkőzésre várta. A bécsi Coria szövetsége a Temesvári revánssal.

A bupapesti kétnapos vendégcsapat zsonyba érkezik. A nap pedig a Liglesz az ellenfelük.

Szerke

M. B. Petros de kissé elkésve Sir Herbert Samhanem a Bikur fotografáló gép előtt szinte képtelen rituális kötetelyeken istenfélelen. Különben is tud egyénekéről való.

Dr. L. M. ugyan fölszíves minthogy Románi bírálják el, hely tudományegyetem kérvényben ismer.

N. H. Kérésé talbau tudnak elid. **R. F. Alba-J** lat, hogy csak a itt még nem vol ságok ezt külön.

Máramaros Sch. S. Szer néllről is pompá Jiszraeiben.

E. T. Brasc fakultás. 2. Ha fukát érte el, hog tanintézet föllállt.

4. Constantín a kül háromzer l közü bizottság d kellenek hozzá, a hez is be kellene.

K. Gy. Vuik tuk az Uj Kelet. **F. A. Halme** mostanában folyat figyelemmel kísé. Az alkalmazottak hogy a fizetésből minimum, a be egyesületeknek fi levonása után a személyzeti adók muija a 4000 le nyolc százalék a a hitközség.

L. A. Orade Talmud is ismert hasanában (166) Misnat Jedajimbe kalust, a jerus Találak még kt Nikomachus, Pet mást.

Publ In uras hota zina licitatisi cor Borgoprud pe constand din ma ia magazia numi 30 Junie a. c. l de strigare este lei. Conditunile in biroul meu s hilarul se poata a. c. la crele l licitar.

Bistrita, la 1

Hatóságilag engedélyezett

Végeladás!

Hatóságilag engedélyezett

Más vállalat miatt rőfös és női divatáru üzletünket **teljesen felosztatjuk** és a nagymennyiségű elsőrangú áruraktárunkat készpénzfizetés mellett **gyári áron alul kiárusítjuk.**

Lőrincz és Tóth

Cluj, Piața Unirii (Főter) 8. szám.

Berendezés eladó

Berendezés eladó

APRÓHIRDETÉSEK

Férjhez adnám tisztes, jó nevelt 20 éves, egészséges leányomat olyan feltétlen egészséges és ti tisztes zsidó férjhez, ki a szállító (spédieur) szakmában teljesen jártas és kit jölmönő, üzletemhez társul bevennék. Csak becsületes "j. l. g. e." leveleket Fehér Olga hirdetés: irodájába kérek. Timisoara, Str. Miron Costin 5. 9269

4 leánygyermek mellé keresek jób nőt. Angol és zongora tudás előnyben. Részletes és fizetési igényekkel felszerelt ajánlatot szíveségből Polkósek Farkas ur, Targu-Mures, str. Ca arasiilor 11 sz. továbbit. 9255

Régóta érzett hiányt pótolva, Cujon, Str. Gh. Baritiu (v. Malom-u.) 14. sz. a. saját házában egy a legkényesebb igényeknek megfelelő, teljesen modern **orth.kóser éttermet** rendeztem be, **Grün Zsigmondné,** Románszentgyörgy fürdőről előnyösen ismert vendéglős vezetése alatt. **Fedett, kellemes kerthelyiség. Tisztán kezelt italo.** Lakodalmak, bankettek és társas ebédek rendezését jutányosan vállalom. **Olcsó abonoma.** A nagyradmű közönség pártfogását kéri **Léb Simon.**

Keresünk faültetők részére egy gyakornokot, aki román nyelvet szóban és írásban bírja. Ajánlatok „Gyakorok” jelige alatt a kiadóba kérem. 9263

Széchenyi-tér mellett nagy cemenet pince kiadó. Érték 200.000. Weinstein, Malom u. 10.

Motorokat, benzín, nyersolaj, szivógáz, 15 lóerőtől fölfelé, törött állapotban is keresek készpénz mellett vételre, Elias Győző, Timisoara, Radulescu 6.

Weiss Áron főkantár és más lemezek, valamint **VOX hangkészülékek**

Triska I. zongoragyártár, Cluj, Str. Saguna 14

Magyar, német gyors- és gépirónó helybeli nagykereskedésbe keresetek. Románul tudó előnyben. Ajánlatok „Kifutó munkaró” jeligére a Radioho, Cluj, Str. Regina Maria 34 címzenél.

Megnyit **המטבח** vendéglő, Friedmann, Vianka fürdő, Str. Gari 2, elsőrendű konyha, pontos kiszolgálás. 9197

Keresek megvételre 2-4 sz. és furdósobás beklóztóható házat. Cím a kiadóban.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei
Halló Amerika! Mozgalmas lesz a Magyar Színház jövő hete. A nagyváradi színtársulat egész operettszemélyzete, 59 tag fog átjönni, hogy eljátszák néhány están az immár Európáerte híres **Halló Amerikát**, a 17 képből álló nagy revüt. A gépezeteket, díszleteket, kosztümöket külön vonattal fogja hozni. Káprázatos fény, pompa, a meglepetések fontosságú tömege fogja három órán keresztül szórakoztatni a kolozsvári közönséget. A **Halló Amerika** első előadása csütörtökön lesz.
Szombaton délután: Ezüstlakodalmom. Paul Gerslady mélyen megható, fiernszóvasi drámája, az Ezüstlakodalmom szombaton délután félég órákór mérsékelt helyarátki kerül színpa, a főszerepekben Poor Liivel, Barótiy, K. Tóth Erzsivel, Mersi Gizivel Forgóccal, C-ellével.

Magyar Színház heti műsora
Szombat d. u. fél 4 kor: Ezüstlakodalmom (Mérsékelt helyarátkal sorozat 254)
Szombat este fél 8 kor: A denervár (Kolbay Ildikó vendégjátékával, napi bérlet 137 sz. A, sorozatszám 255)
Szombat éjjel 11 kor: Tavasz ébredése (Táray Ferenc vendégjátékával, sorozat 256)
Vasárnap d. u. fél 8 kor: Juhászlegény, szegény juhászlegény (Mérsékelt helyarátkal, sorozat 257)
Vasárnap d. u. 6 kor: Buzakalász (Újdonság, 3. adaszor, készített helyarátkal, Táray Ferenc vendégjátékával, sorozat 258)
Vasárnap este háromnegyed 9 kor: Hamburgi menyasszony (Kolbay Ildikó vendégjátékával, napi bérlet 138 sz. B, sorozatszám 259)
Hétfő: A hermelina nő (Kolbay Ildikó vendégjátékával, napi bérlet 139 sz. A, sorozat 250)

Mozgók műsora.
Select-mozgó. Szombat június 20. Scara mouche. Monumentális izgalmas történet, a francia torradalon iiejéből, 10 felvonásban. Filmre alkalmazva Rafael Sabatini novellája után. Főszerepben Alice Terry, Roman Nozarro és Levis Stone.
Urania-mozgó. Szombat június 20. Sherlock Holmes. Nagy amerikai szenzáció, filmre alkalmazva Sherlock Holmes világhírű detektív kalandjai után. Főszerepben az új amerikai filmkomikus: Monty Banks.

LUTHER söresarnok megnyitja 18. A Tornavivódával szemben
Bucuresti
Piața Mihail Viteazul (Széchenyi-tér)

GYAPJUIPAR R. T. TIMIȘOARA
Gyapjamosoda, gyapjufésülde, kamgarn, vigogne-szövöde, takácsmühelyek, mügyapjagyár, apretura, festöde.
Köztől és szövöttárugyár
Körülbelül 50 munkást foglalkoztat. Saját konfektoló és luhtenyösztés.

Szenzációs kiárusítás
Cluj, az URANIA-palota sarkán, ritka olcsó árak az

Osztián & Weisz

cégnél, textil-cikkek teljes felhagyása végett. Egy vásárlás mindenkit meggyőz.

Árjegyzék:

Batiszt mintás 28	Crepp 31	Karton 36	Prima zefir 38	Csikos szövöt 61	Zeug férfi ruhának 41	Férfi zokni 20
Voal delen 35	Vászon 35	Etamin 50	Szöttes 34	140 cm. sev. szöv. gyapju 185	140 cm. férfi szövöt 170	Női harisnya 28

Rudolf Mosse 1359

Használjunk kizárólag
PLANTOL
legjobb bővöngzsirt, mert ez illeszta, egészséges és kiadós!
Főtitelendő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigoruan ortodox rituális előírás szerint.
Képviselet: **HARTIG & NIENZ Cluj**
Str. Juliu Masiu 8. Telefon 1-18.

Jégszekrények
nagy választékban kaphatók
Grünwald Jakob
bádógáru üzemében,
P. Mihai Viteazul 13.

Pályázat
Az Aiud (nagyenyedi) aut. ort. hitközségnél egy mesziach husfelügyelő, pénzbeszedő samesz, II-ik metszői állás töltendő be.
Megkivántatik a pályázó ól 3 elismert ort. rabbi által kiállított kabulával rendelkezzen, működési bizonyítvány másolatban küldendő be, életkor, családi állapot a kérvényben feltüntetendő. Pályázók csak román állampolgárok lehetnek, javadalmazás megegyezés szerint. Utiköltségre csak meghívottak tarthatnak igényt.
Pályázatok f. év július hó 15-ig beküldendő az elnökhöz.
Aiud, 1925 június 15.
Izrael Herman, jegyző.
Fenichel Lázár, elnök.

Szerkesztőség kiadóhivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron Pop. (Brassai-utca) 10.
Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — — 558
Kéziratok kizárólag a szerkesztőséghez címbezendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

1925 június 22 Hétfő
„Amerika der a Biblián e

A Párisban Droit“ című lemann I. lippai amerikai elnök beszédét, amely nagóga alapítottott:
Ezt az esztendőt nek szenteltük. Államain most készülnek azoknak a megünneplésére, amely Amerika tizenhárom gyarvezettek. Ennek az orszákeretében fel fogják hőstetteket, amelyek a Egyenlőség jegyében létekedésében ezeknek az esztált Amerikai Egyesült-tak. Utalás fog történni is, hogy az egyesülés lalata elég hatalmas volt a lönböző vallású és nemzéközött érzelmi rokonsákapcsolatot teremtsen. Adasági szükségesség stolvadást. Amerika népein kereskedelmi, sem ipari, féle gazdasági kérdénekrázólag egy szent eszme, az, aminek nyomatékos ünnepegy aktuálisá teszi ből táplálkozó eszmény akkori nagy napjaiban a közakarattá, az akaratot a hevületet diadalmas va
Akkoriban ugyanis csak igen korlátolt szám és a Biblia volt az egyeolvastak. Ez szórakoztatás összejöveteleiken és széltek. A gyarmatok is az ó-testamentum taniment végbe. A történeleamerikai demokratizmus tézkeésein és főleg műépült fel, alkotmányunk vezérgondolatából nőtt nek megsértését, az isterazonosítja. A new-hawer rendelkezése felhatalmaz „isten szavát követve sz a 79. paragrafus pedig tumra hivatkozik. Johaphilius Eatan gyarmati ber tudósok voltak, akik gatasában, a Biblia szab akik a héber nyelv és nyira fontosnak és színek tartották, hogy a összes iskolákban kötele
Az anyaország és a konfliktus napjaiban a Mózes öt könyvéből és meritették hasonlataikat polyvát sem kapó“ nép zésére és a Biblia pol részletezték a nép kívá noklatoknak a lelkesítő az akkori népkedélyne iránti fogékonyására szünek, Lecky eme ne mortier hébraique a c démocratie americaine“ lárditotta meg az ameri a szellemnek tudható egy percre sem feledke amellyel a par exelenc lünk gondolatban és ér ságnak tartozik azokér